

Innst. 122 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:1 S (2010–2011)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om styrking av miljøhensyn ved bygging av kraftlinjer

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i representantforslaget:

«I

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i energiloven med tilhørende forskrifter og retningslinjer som åpner for økt bruk av jord- eller sjøkabel ved bygging av kraftledninger i verdifulle naturlandskap for bedre å ivareta miljøhensyn.

II

Stortinget ber regjeringen, som eier av Statnett SF, sørge for at selskapet utsetter oppstart av anleggsarbeidet i allerede vedtatte utbygginger av luftledninger i verdifulle naturlandskap, slik at disse kan vurderes på nytt etter det nye regelverket.

III

Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på forsknings- og utviklingsarbeid knyttet til bruk av jord- og sjøkabel.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Marianne Marthinsen, Torstein Rudihagen,

Tor-Arne Strøm og Laila Thorsen, fra Fremskrittspartiet, Oskar J. Grimstad, Henning Skumsvoll og Ketil Solvik-Olsen, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, fra Senterpartiet, lederen Erling Sande, og fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, viser til representantforslag Dokument 8:1 S (2010–2011), der forslagsstillerne ønsker økt fokus på miljøhensyn ved bygging av nye kraftlinjer.

Komiteen deler ønsket om i størst mulig grad å begrense negative konsekvenser av miljøinngrep knyttet til slik utbygging.

Komiteen viser til svarbrev fra OED datert 5. november 2010 som er vedlagt, hvor statsråden skriver han nå vil komme tilbake til Stortinget med en sak om overordnede føringer for fremtidig utbygging og oppgradering av overføringsnettet i løpet av perioden. Komiteen viser videre til at det i svarbrevet poengteres at:

«Krav etter naturmangfoldloven ivaretas fullt ut i konsesjonsbehandlingen etter energiloven. Formålsparagrafen i energiloven slår fast at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi skal foregå på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder skal det tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt.»

Og videre at:

«Uansett hvor stor vekt som tillegges hensynet til miljø og lokalsamfunn, kan ikke konsesjonsmyndighetene likevel se bort fra hensynet til forsyningssikkerhet og gode systemtekniske løsninger.»

Komiteen er av den oppfatning at mange av de reiste problemstillinger i Dokument 8:1 S (2010–

2011) vil bli berørt og behandlet i de pågående utredninger, og i saken som nå er varslet vil komme til Stortinget.

Komiteen vil understreke at myndighetene må stimulere til videre forskning og utvikling av ny teknologi knyttet til utvikling og bruk av nye former for overføringsnett, for eksempel via jord eller sjø.

Komiteen peker på viktigheten av å ha et sterkt og sikkert nett for elektrisk overføring. Tilstrekkelig overføringskapasitet er av avgjørende betydning for å sikre forsyningsikkerheten. Komiteen peker i den forbindelse på de mange varsler som er gitt for vinteren 2010–2011 i forhold til lavt nivå i vannmagasinene, og mulighet for høye strømpriser.

Komiteen er svært opptatt av at allerede gitte konsesjoner og igangsatte utbyggingsprosesser ikke blir forsinket av ytterligere krav om utredninger og nye krav til gjennomføring.

Komiteen foreslår på denne bakgrunn at saken vedlegges protokollen.

Medlemene i komiteen fra Framstegspartiet og Høyre viser til at enkelte store prosjekt for bygging av kraftlinjer dei siste åra har møtt betydeleg lokal motstand. Disse medlemene viser særleg til utbygginga av ny 420 kV linje mellom Sima og Samnanger i Hardanger. Disse medlemene viser til at på bakgrunn av sterke protestar frå kommunar, fylkesting, organisasjonar og innbyggjarar måtte regjeringa gjere full retrett når det gjeld linja mellom Sima og Samnanger etter at det først vart gjeve endeleg konsesjon for utbygging, og regjeringa oppretta 4 fagråd for å få ein fullstendig og uavhengig gjennomgang av konsesjonssøknaden og konsesjonshandsaminga før det endelege vedtaket vart fatta.

Desse medlemene peikar på at ein årsak til protestane er at innbyggjarane oppfattar at det er ein stor forskjell på korleis staten handsamar større utbyggingar av linjennettet med til dels betydelige naturinngrep, og korleis grunneigarar og andre blir handsama når dei skal gjere større eller mindre utbygging på sine eigedomar.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener på linje med forslagsstillerne at det er et stort behov for å utvikle ny kabelteknologi som kan gi en mer skånsom kraftoverføring gjennom sårbare naturområder, da umoden teknologi per i dag er en viktig grunn til at luftledning velges i de fleste tilfeller. Det er behov for slik teknologiutvikling slik at kabel fullt ut kan erstatte luftledning i regional- og

sentralnettet dersom miljøhensynene tilsier det. Slik teknologiutvikling vil også kunne føre til lavere kostnader ved bruk av kabel og kortere utbedringstid ved skader.

Dette medlem viser til at departementet har vist til ulike initiativer for forsknings- og utviklingsaktiviteter knyttet til overføringsanlegg. Disse tar imidlertid for seg et bredt spekter av problemstillinger, og det kan stilles spørsmål ved om utvikling av kablingsteknologi er gitt stor nok plass. Dette medlem ser behov for ytterligere styrking og målretting av forskningsinnsatsen på dette området, slik at det sikres at jord- eller sjøkabel blir et reelt alternativ til luftlinjer.

Dette medlem viser også til at departementet i Ot.prp. nr. 62 (2008–2009) pekte på at Statnett og de øvrige nettselskaper bør være pådrivere for utvikling og kvalifisering av ny teknologi. Dette medlem mener regjeringen bør sørge for at dette skjer i enda sterkere grad enn i dag, og bør vurdere om nettselskapene har tilstrekkelige incentiver for slik teknologiutvikling. Regjeringen bør også vurdere om NVE i stor nok grad bidrar til utviklingen av kablingsteknologi gjennom sine konsesjonsvilkår og FoU-prosjekter.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti tar opp forslag III i Dokument 8:1 S (2010–2011).

Forslag fra mindretall

Forslag fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på forsknings- og utviklingsarbeid knyttet til bruk av jord- og sjøkabel.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:1 S (2010–2011) – representantforslag fra Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om styrking av miljøhensyn ved bygging av kraftlinjer – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 2. desember 2010

Erling Sande

leder

Ketil Solvik-Olsen

ordfører

Vedlegg**Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden til Stortinget,
datert 5. november 2010****Besvarelse av representantforslag 1 S (2010-2011)
om styrking av miljøhensyn ved bygging av kraft-
linjer**

Jeg viser til representantforslag 1 S (2010–2011) fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Abid Q. Raja oversendt 18. oktober 2010. Representantene fremmer følgende forslag:

I

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i energiloven med tilhørende forskrifter og retningslinjer som åpner for økt bruk av jord- eller sjøkabel ved bygging av kraftledninger i verdifulle naturlandskap for bedre å ivareta miljøhensyn.

II

Stortinget ber regjeringen, som eier av Statnett SF, sørge for at selskapet utsetter oppstart av anleggsarbeidet i allerede vedtatte utbygginger av luftledninger i verdifulle naturlandskap, slik at disse kan vurderes på nytt etter det nye regelverket.

III

Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på forsknings- og utviklingsarbeid knyttet til bruk av jord- og sjøkabel.

Jeg tar sikte på å framlegge en sak for Stortinget om de overordnede føringene for den fremtidige utbygging og oppgradering av landets overføringsnett for kraft senere i denne stortingsperioden. Jeg vil ikke foregripe innholdet nå. Nedenfor kommenteres forslagene i den rekkefølgen de er framsatt og ut fra hvordan jeg vurderer disse i dag.

Krav etter naturmangfoldloven ivaretas fullt ut i konsesjonsbehandlingen etter energiloven. Formålsparagrafen i energiloven slår fast at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi skal foregå på en "samfunnsmessig rasjonell måte, herunder skal det tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt". Hva som er den beste løsning for miljø og samfunn i den enkelte sak avhenger av mange forhold. Hvis føring for bruk av kabel skulle nedfelles i et regelverk, måtte også svært mange andre hensyn blitt omtalt. Regjeringen har derfor tidligere, med tilslutning fra Stortinget, kommet til at dette ikke er hensiktsmessig. Dette er bakgrunnen for vekting av ulike hensyn og føring for bruk av avbøtende tiltak i stedet er

lagt frem for Stortinget i andre dokument, herunder St.prp. nr. 19 (2000–2001) og Ot.prp. nr.62 (2008–2009).

Kraftledningsstrategien regjeringen la frem i Ot.prp. nr.62 (2008–2009) bygger på en grundig gjennomgang av hvordan kraftledninger planlegges og konsesjonsbehandles, og en evaluering av hva som kunne gjøres bedre. I strategien ble det konkludert med at kabling oftere er et samfunnsmessig rasjonelt tiltak på lavere enn på høyere spenningsnivå. Av den grunn slås det fast at kabel skal være hovedregel i distribusjonsnettet, mens bruken skal være gradvis mer restriktiv med økende spenningsnivå.

Distribusjonsnettet er det nettnivået som utgjør flest kilometer og som generelt går nærmest der folk bor. Norge har i dag rundt 91 000 km kraftledninger hvorav 28 000 km er lagt i kabel mellom 1–22 kV. Sentralnettet i Norge utgjør til sammenlikning rundt 8 300 km. I dag er andelen kabel i distribusjonsnettet på rundt 30 prosent, men regjeringen tok gjennom kraftledningsstrategien grep for å øke dette betraktelig. Det skal heretter som hovedregel benyttes jordkabel når overføringsforbindelser inntil 22kV bygges, så sant naturgitte forhold tilsier at dette gir moderate naturinngrep og ekstrakostnader.

Når det gjelder bruk av kabel på regionalnettsnivå ser vi også allerede resultater av kraftledningsstrategien. NVE har de siste par årene gitt konsesjon til delstrekninger med kabel i over tjue anleggs-konsesjoner til regionalnett.

Forslagsstillerne ønsker at miljøhensyn skal tillegges større vekt enn tidligere. Hvis representantene ser hen til debatten og de vedtakene som har blitt gjort i kraftledningsaker de senere år, burde det ikke være tvil om at hensynet til natur og visuelle virkninger tillegges svært stor vekt i disse sakene. Uansett hvor stor vekt som tillegges hensynet til miljø og lokalsamfunn, kan ikke konsesjonsmyndighetene likevel se bort fra hensynet til forsyningssikkerhet og gode systemtekniske løsninger. Det gjøres mye for å bygge kraftledninger så skånsomt som mulig, men som del av planlegging og konsesjonsbehandling må det også sikres at nytten og begrunnelsen for å bygge kraftledninger ivaretas.

Kabling på høyere spenningsnivå er mest aktuelt på begrensede strekninger av hensyn til systemtekniske og forsyningssikkerhetsmessige utfordringer, og fordi kostnader tiltar med økende kabellengde. Dermed endres som oftest balansen mot andre hen-

syn. Lengden i seg selv er således ikke et eget hensyn.

Representantene ønsker at regjeringen, som eier av Statnett SF, skal sørge for at selskapet utsetter oppstart av anleggsarbeidet i allerede vedtatte utbygginger av luftledninger i verdifulle naturlandskap, slik at disse kan vurderes på nytt etter nytt regelverk.

Selv om Statnett eier det meste av sentralnettet i Norge, er foretaket bare ett av flere nettselskaper som bygger og driver store kraftledninger. Premissene og forutsigbarheten i forhold til konsesjonsbehandlingen bør ikke påvirkes av eierskapet. Konsesjonsvilkår for bygging av kraftledninger bør derfor gis gjennom konsesjonsbehandlingen. Ett unntak fra denne tilnærmingen har jeg imidlertid gjort når det gjelder anleggsstart for sentralnettsforsterkningen fra Sima til Samnanger i lys av arbeidet til de eksterne utvalgene som er nedsatt. Av hensyn til forsyningssikkerheten i bergensregionen tilsier nødvendig fremdrift at Statnett gjennomfører nå det anleggsarbeidet som er felles for både den vedtatte ledningen og en eventuell sjøkabel. Dette innebærer at anleggsarbeidet begrenses til strekningen Samnanger transformatorstasjon til Kvamskogen/Mødalen.

Jeg legger til grunn at NVE til enhver tid holder seg oppdatert på teknologiutviklingen og det arbeidet

Statnett og andre nettselskaper gjør i samarbeid med leverandørindustrien, forskningsmiljø og andre tiltakshavere. Statnett deltar i en rekke kabelutviklingsprosjekter i samarbeid med både FoU-miljøer og kabellleverandører, og er aktive i internasjonale fora. Jeg merker meg at Statnett i konkurranse med andre har blitt valgt ut som leverandør av konsulenttenester til eksterne kabelprosjekter i utlandet. Ormen Lange er også et eksempel på at Statnett og norske miljøer hevder seg innen kabelteknologi. Her ble verdens første 420 kV plastisolerte (PEX) kabel lagt. Statnett har også søkt om å benytte PEX for tre av seks kabler mellom Evje og Teigen i Oslofjorden, bl.a. for å bidra til utvikling av og erfaringer med denne teknologien.

Utvikling i teknologi for kraftoverføring gir nye muligheter innen mer skånsom fremføring av kraftledninger. Samtidig må viktige sentralnettsforsterkninger baseres på teknologi som er tilstrekkelig kvalifisert og hvor risikoen for feil er akseptabel. Utviklingen på dette området må gjøres trinnvis og med et langsiktig perspektiv. Jeg følger med interesse med på utviklingen, og ser også på dette området fram til å lese tilrådingene fra de eksterne utvalgene som er satt ned i forbindelse med Sima-Samnanger.